

رۆلی په یوهندیه گشتیه کان له گرینگی پیدانی په یوهندیه نیوده ولته تیه کان له سه روکایه تی په په راهمانی کوردستان (تویژینه وه به کی هه لینه چراو له تیزی دکتورا)

ئاواز حسن اسماعیل 1 پ.ی.د. لانه صابر سعید 2 پ.ی.د. ئازاد احمد محمود 3

¹ بهشی راگه یاندن، کولیزی ئاداب، زانکوی سه لاهه ددین، هه ولیر، هه رینی کوردستان، عیراق.

² بهشی بهشی په یوهندیه گشتیه کان، کولیزی زانسته مرؤفایه تیه کان، زانکوی سلینانی، سلینانی، هه رینی کوردستان، عیراق.

کولیزی ته کنیکی کارگیری هه ولیر، زانکوی یولته کنیکی هه ولیر، هه رینی کوردستان، عیراق.

پوخته

ئهم تویژینه وه به به ناو نیشانی (رۆلی په یوهندیه گشتیه کان له گرینگی پیدانی په یوهندیه نیوده ولته تیه کان له سه روکایه تی په راهمانی کوردستان) تویژینه وه به که په یوهسته به و رۆلی که و په یوهندیه گشتیه کان ده یینیت له سه روکایه تی په راهمانی کوردستان به جه ماوه ری نیوده ولته تی له رووی نیوده ولته تیه وه، له به ره وه ی ژینگه ی په یوهندیه گشتیه کان له هه رینی کوردستان روو به رووی گورانکاری گه وره بۆته وه له تیکرای بواره کانی نیوده ولته تی و هه رنایه تی و ناوخوییه وه، بۆیه تویژهر له م تویژینه وه به دا به شیوه به کی زانستی ئهم رۆله ده خاته روو. ئهم تویژینه وه به تویژینه وه به کی وه سفیه، به مبه سستی به ده سته پینانی داتا و زانیاری وورد میتودی روویوی به کارهیناوه. کومه لگه ی تویژینه وه به کی بریتیه له کارمه ندانی سه روکایه تی په راهمانی کوردستان، له ناو کومه لگه ی تویژینه وه به کی نمونه ی هه ره مه کی مه به سستار وهرگیراوه، ئه وانیش به رنۆبه رایه تیه کانی (کاروباری کارگیری، کاروباری په راهمان و لێژنه کان، راگه یاندن، پرۆتوکول، سه تته ری تویژینه وه) که ژماره یان (122) کارمه نده به هه ردوو ره گه زی نیر و مین، گرینگترین ئه و ئه ئه لمانه ی تویژهر یی که بیه توه په یوهندیه گشتیه کان رۆلی هه به له گرینگی پیدانی په یوهندیه نیوده ولته تیه کان به جه ماوه ری نیوده ولته تی، هه ره ها بهشی په یوهندیه گشتیه کان توانویه تی په یوهندیه کی پته و دروست بکات له گه ل وولاتانی تر دا.

کیلی وشه کان: رۆل، په یوهندیه گشتیه کان، په یوهندیه نیوده ولته تیه کان، سه روکایه تی په راهمانی کوردستان.

پێشه کی

کوردستانه واته خاوه نی کیان و قه واره ی سیاسی و یاسای خۆیه تی که ئه مانه ش ریگه خۆشکه ن بۆ ئه وه ی چه ندین تویژینه وه ی ئه کادی و زانستی له سه ره ئه نجام بدریت به تاییه تی له بواری په یوهندیه گشتیه کاند چوکه به ده سته نیشا کردنی که م وکوریه کان و دیاری کردنی ریگا چاره کان به شیوه به کی ئه کادی و زانستی و ده کات هه نگاوه کان به ره و ناراسته ی پێشکه وتن و گه شه کردنی زیاتر برۆن.

بهشی په که م: میتودۆلۆژیای تویژینه وه که

په که م: ره هنده کانی تویژینه وه که:

1- کیشه و پرسیاره کانی تویژینه وه:

تویژهران پێیان وایه کیشه ی تویژینه وه له نادیا ری رۆلی په یوهندیه گشتیه کان له پته وکردنی په یوهندیه نیوده ولته تیه کان سه رچاوه ده گریت، بۆ ئه وه ی بتوانین به شیوه به کی روون کیشه ی تویژینه وه بجه یه نه روو، هه ولاند داوه له ریگه ی چه ند پرسیاریکه وه ئامازه به کیشه ی تویژینه وه که به کین بریتیه له:

1- ئه رکی په یوهندیه گشتیه کان چیه له سه روکایه تی په راهمانی کوردستان؟

په یوهندیه گشتیه کان به یه کنیک له جۆره کانی په یوهندیکردن داده ندریت که گرینگیه کی زۆری هه به له بنیاتان و کارگیری و ناوبانگی ده رگا کان به گشتی و ده رگا حکومه یه کان به تاییه تی له ریگه ی پرۆگرامیکه ی به ره ووام بۆ بنیاتانی پردیکی په یوهندی له نیوان جه ماوه ری ناوه وه و ده ره وه.

بۆیه ئهم تویژینه وه به هه ولی زانیی ئه رکی په یوهندیه گشتیه کان و رۆلی له پته وکردنی په یوهندیه نیوده ولته تیه کان ده دات له سه روکایه تی په راهمانی کوردستان، کارکردنیان له پینا و به هیزکردنی په یوهندی نیوان په یوهندیه گشتیه کان و په یوهندیه نیوده ولته تیه کان. کارگیری کردنی په یوهندی نیوانان له ریگه ی جیه جیک کردنی ئه ره که کانیان به گشتی و گرینگی پیدانان به په یوهندیه نیوده ولته تیه کان به تاییه تی، ئهم ئه رکه نه ش گرینگیان هه به له دروستکردنی پردی په یوهندی نیوده ولته تی بۆ هه رنیم.

له گه ل ئه وه شدا کاری په یوهندیه گشتیه کان له هه موو قۆناغه کاند ئه رکیکه هه ستیاره چوکه هه موو هه نگاوه کان راسته وخۆ یان ناراسته وخۆ کارده کاته سه ره ده رگا کانیان بۆیه هه رینی کوردستان که ئیستا خاوه نی په راهمانی کوردستان و حکومه تی هه رینی

بەريۆه بەرايە تيبەکانی (کاروباری کارگيري، کاروباری پەرمان و لیتەکان، راگەیاندن، پڕۆتۆکۆل، سەنتەری توێژینەوه) که ژمارەیان (122) کارمەندە.

پینچەم: دیاریکردنی چەمکەکانی توێژینەوه:

1- رۆل: ئاماژە بە بۆ ستانداردەکانی رەفتار یان ریسکان که وەسفیکە دیاریکراوی پینکەتەکی کۆمەڵایەتی، ئەرک، یان ئەدای پەيوەندیە گشتیەکان لە پینوەندی لەگەڵ خەڵکدا لە بوارە جیاوازهکانی وەک پەرودە، راهینان و هەوالدا بەرپۆدەبەن. (الشلي، 1994)

2- پەيوەندیە گشتیەکان: هەولێکی کارگيري و بەرپۆدە، بە ئامانجی تیکەبشتنی هاوێش لە نیوان دامەزراوە و جەماوەردا، هەرودە دروستکردنی پەيوەندیەکی پتەو لە نیوانیان بۆ گەشتن بە ئامانجەکانی دامەزراوە، لەم توێژینەوه بەشدا مەبەستان ئەو رۆلە که پەيوەندیە گشتیەکان لە سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان دەبێتیت لە گرينگی پیدانی پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان.

3- پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان: پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان بریتیبە لە پەيوەندیە سیاسییەکانی نیوان دەولەتەکان، هەرودە پەيوەندیەکانی نیوان یەکەو کۆمەڵەو گروپ و دەستەکانیش دەرگرتەوه بەمەبەستی پتەوکردنی پەيوەندی نیوانیان و ئالوگۆرکردنی بیروکە و چالاکیبەکان.

4- سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان: ئەو دامەزراوەیە که ئەرکی یاسادانانی لە ئەستۆیە بۆ گۆرەپانی کار و هەول دەدات بۆ رەزامەندی لایەنە سیاسییەکان و چارەسەرکردنی کیشەکانی خەلک و زیاتر کردنی باری خۆشگۆزەران و بەدینیان یەکسانی و دادپەرودەری، و چاودیری هەموو کاروبارەکانی دەولەت دەکات بە گۆرەترین و بالاترین سەرچاوەی دەسەلاتی دەولەت دەژمێردریت.

بەشی دووهم

تەمەری یەکم/ پەيوەندیە گشتیەکان لە دامەزراوە حکومیبەکاندا
یەکم/ چەمک و پیناسە پەيوەندیە گشتیەکان:

پەيوەندی گشتی ئەرکی کارگيري دیاریکراوە، دەزگاکان لە هەولێ ئەوەدان لەسەر بنەمای تیکەبشتن و هەماهەنگی جۆرێک لە پەيوەندی دروست بکەن لە گەڵ جەماوەر، دواتر هەول دەدات بۆ بەردەوامیدان بەو پەيوەندیە لە نیوان دەزگا و جەماوەرەکی، لە هەمان کاتیشدا هەول دەدات دەزگاکان بەرپرسیارین بەرامبەر پاراستنی بەرژووەندی جەماوەر، لە لایەکی ترەوه بەدواداچوون بۆ گۆرانکاریبەکان دەکات.

چەمکی پەيوەندیە گشتیەکان دیاردەیکە کۆمەڵایەتیە لەگەڵ پەیدا بوونی مەوقدا سەرپەلدا، لەبەر ئەوەی مەوق بە سەروشتی خۆی کائینیکی کۆمەڵایەتیە، بۆیە زۆر گرنگە لە کۆمەڵگایەکی مەوقایەتیدا پەيوەندی لەگەڵ مەوقەکانی دەرووبەری هەبیت، ئەمەش لەپیناوە بەرژووەندی هەردوولا، و گۆرینەوهی بیرورا لە نیوانیان، بەمەش جۆرێک لە پەيوەندی گشتی دروست دەبیت لە پیناوە زیاتر تیکەبشتن لەبەکتر.

(الحاج الفضل الطاهر، 2014، ص 47)

کۆمەڵە ئێمەریکی بۆ پەيوەندیە گشتیەکان پیناسە پەيوەندیە گشتیەکانی کردووه بەوهی که "چالاکي هەر پینەسازیبەک، یاخود پینە، یان حکومەتە لە دامەزراندن و

2- ئایا پەيوەندیە گشتیەکان رۆلی هەبووه لە گرينگی پیدانی پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان؟

3- ئایا بوونی پەيوەندیە گشتیەکان لە سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان بۆتە هۆی پتەوکردنی پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان؟

4- ئایا پەيوەندیە گشتیەکانی سەرۆکایەتیەکان توانیبەتی پەيوەندیەکی پتەو دروست بکات لەگەڵ وولاتانی تر؟

2- گرنگی توێژینەوه:

ئەم توێژینەوهیە گرنگی خۆی لە چەند لایەن و بواریکدا هەیه، یەکیک لە گرينگیەکانی توێژینەوه که لە هەلژاردنی خۆی بابەتەکەوه سەرچاوە دەرگرت، چونکە پەيوەندیە گشتیەکان لە سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستاندا بواریکي هەستیار و گرنگە توێژینەوهش لە بواریکي وادا و لە شوینیکي وەک سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان بیکومان گرنگی خۆی هەیه.

توێژەر دەبەیت تیشک بختە سەر رۆلی پەيوەندیە گشتیەکان لە سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان، هەولێ دۆزینەوهی ئەرک و ئامانجەکانی پەيوەندیە گشتیەکان دەدات، چونکە دۆزینەوهی ئەو رۆلێ کەوا پەيوەندیە گشتیەکان دەبێتیت لە گرينگی پیدانی پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان گرينگیەکی تاییەتی خۆی هەیه. ئەلیکترۆنی. لێرەدا بە زانیی لایەنە باش و خراپەکان و دیاریکردنی ئەو پالەرانەکی کەوا دەکات، لەسەر کپنی کالا و بەراھینانی خزمەتگۆزاییەک پڕیاردات.

3- ئامانجەکانی توێژینەوه:

1- زانیی ئەرک و دۆزینەوهی کرۆکی ئەو ئەرکە که پەيوەندیە گشتیەکان لە سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان پراکتیبی دەکات لە پتەوکردنی پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان.

2- خستنەرووی ئەو ریکارنەکی کە لە پەيوەندیە گشتیەکانی سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان رۆل دەبێت لە گەشەکردنی پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان.

3- زانیی ئەو هۆکارنەکی بوونەتە هۆی ئاسانکاری پەيوەندیە گشتیەکانی سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان بۆ پەيوەندیگيري ئیودەولەتی بە جەماوەری ئیودەولەتی.

4- دەرختنی واقیعی پەيوەندیە گشتیەکان لە سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان بۆ پتەوکردنی پەيوەندیە ئیودەولەتیبەکان.

دووهم: میتۆدی توێژینەوه:

توێژەر بەمەبەستی بەدینیان ئامانجەکانی توێژینەوهکە، میتۆدی وەسفی بەکارهیناوه پشتی بە رینازی راینوی (رووینوی) بەستووه، که تیندا بۆچوون و تیروانینی دەستەبزیڕیک لە کارمەندانی سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان وەک مشتە میبەستدار وەرگرتووه، لێرەدا توێژەر ئامانجیبەتی بکات بە پرسیارەکانی کیشە توێژینەوهکە.

سێئەم: کەرەستەکانی توێژینەوه:

گرنگترین ئەو کەرەستەکی ئەم توێژینەوهیەدا بەکارهاتووه بریتیبە لە فۆرمی راپرسی.

چوارەم: کۆمەڵگە توێژینەوهو سامبلی توێژینەوه:

کۆمەڵگە توێژینەوه بریتیبە لە کارمەندانی سەرۆکایەتی پەرمانی کوردستان، لەناو کۆمەڵگە توێژینەوهکەدا نمونەکی هەرمەکی مەبەستدار وەرگیراوه، ئەوانیش

په پوهنديه كان دهگريتهوه، له نيوان ئەنداماني دولهت، ههروهه كومهلگاي نيودهولتيش دهگريتهوه لهسهرجهم بوارهكاني سياسي و كومهلايهتي و روشنييري و ياساني. (باسل هليل خضر، 2014، ص 27)

دووم/ هاوبهشي و جياوازيهكاني په پوهنديه گشتيهكان و په پوهنديه نيودهولتتبهكان: (عمر حسن فهمي سعيد الحيدري، 2006، ص 42-43)

لهرووي هاوبهشييهكانهوه په پوهنديه گشتيهكان و په پوهنديه نيودهولتتبهكان زانستكي تارادهيهك مؤديزن، ههردوويان گرنكي به نامزاي تيبيني كردن و شيكردهوه ددهن، ههروهه نامزاهكاني په پوهنديكردنيس بهكاردهينن، و پشت به زانستهكاني تر دههستن لهئهنجامدان و راپهراندني كارهكانيان بهتاييهتي زانستي په پوهنديكردن و زانستي كومهلناسي، بهردهواموونيان له كارهكانيان پيوه دياره ههروهه سوود له پيشكهوتن و گهشهسندهكاني تهكنولوژيا وهردهگرن.

1- له رووي جياوازيهوه په پوهنديه گشتيهكان په پوهنديهكاني نيوان تاكهكان و كومهلهكان دهگريتهوه، بهلام په پوهنديه نيودهولتتبهكان په پوهنديهكاني نيوان ولاتان دهگريتهوه.

2- په پوهنديه گشتيهكان گرنيكي به بهرژوهنديهكاني تاك و دهركگان ددهات، بهلام په پوهنديه نيودهولتتبهكان گرنيكي به بهرژوهنديه نيودهولتتبهكان ددهات.

3- په پوهنديه گشتيهكان پاريزگاري له تيگهيشتن و رازي بووني دهزگا و جهماورهكه ي دهات، بهلام په پوهنديه نيودهولتتبهكان ههلهدستي پاريزگاري كردن له تيگهيشتن و رازي بوون له نيوان دولتهكاندا.

4- په پوهنديه گشتيهكان پشت به راي گشتي دهزگا و جهماورهكه ي دههستيت، بهلام په پوهنديه نيودهولتتبهكان پشت به راي گشتي نيودهولتتبهكان دههستيت.

5- په پوهنديه نيودهولتتبهكان له ههنديك كاتدا نامزاي سهرازاي بهكاردهنينت له پيناو بهدينينتي بهرژوهنديهكاني، بهلام په پوهنديه گشتيهكان تهمه بهكارناهنينت.

6- دييلوماسيهت بهشيكي دانهبراه له په پوهنديه نيودهولتتبهكان، بهلام په پوهنديه گشتيهكان لهتيو ستراتيزهتهكاني بؤ بهدينينتي نامانجهكاني پشت به دييلوماسيهت دههستيت.

7- په پوهنديه گشتيهكان گرنيكي به كاروباري ناوهوه و دهرهوي دهزگا ددهات، بهلام په پوهنديه نيودهولتتبهكان گرنيكي به سياسي دهرهوه ددهات.

8- په پوهنديه گشتيهكان گرنيكي به قهباري كاركردن و بواري كاركردني دهزگا و ريكرخاو و قهباري نهو جهماوره دههستيت كه مامهلهيان لهگهله دهات، بهلام په پوهنديه نيودهولتتبهكان پشت به فاكتهره جوگرافي و نابوري و كومهلايهتي و روشنييرييهكان دههستيت بؤ جيههچيكردي كاروباري نيودهولتتبهكان.

9- په پوهنديه نيودهولتتبهكان پشت به ميدياي نيودهولتتبهكان دههستيت له بهكارهيناني نامزاهكاني راگهباندن، بهلام په پوهنديه گشتيهكان پشت ميدياي نيوخوي دههستيت.

10- ميكانيزمي كاري په پوهنديه نيودهولتتبهكان فرهجورتره له ميكانيزمي كاري په پوهنديه گشتيهكان.

11- ليكهوته و دهرهنجامي پرؤسه ي په پوهنديه نيودهولتتبهكان قورس و كاريگهتره له ليكهوتهكاني په پوهنديه گشتيهكان لهسهر مرؤفايهتي.

12- نامانجي په پوهنديه نيودهولتتبهكان وهك پرؤسه يهكي بهردهوام فراوانتره له نامانجهكاني په پوهنديه گشتيهكان.

پيشكهشكردي بيرواي حكومهت و پاساوهكاني له پيناو ويناكردني سياسهت و برياريكي دياريكراو. (عبدالرزاق الدليي، 2018، ص 75)

3- نهركي قابلكردن: په پوهنديه گشتيهكان له ههموو چالاكيهكانيدا ههول ددهات راي گشتي رازي بكات، به پيوستي ههندي كردار و گرتهبهري سياسهتي تايهت، يان په نابردن بؤ برياري سروشتيكي تايهت، كاتيك حكومهت ههندي برياري چارهونساز ددهات تايادا ههول ددهات هاوولاتيان رازي بكات بهو سياسهت و بريارانه له ريگهي روونكردهوي ههولنيستهكاني. (محمد عبدالكريم يوسف، 17 اذار 2022)

4- نهركي بهلگهنامه ي: ئەم نهركه برتبيه له پرؤسه ي بهلگهنامه كردني لايهنه ئيداريه حكوميهكان كه له دام و دهزگاكندا كاري پندهكريت، برتبيه له پاراستن و پوئينكردني بهلگهنامه فرهميهكان، ياساكان، برياره حكوميهكان. (سجى كوكزه، 4 نوفمبر 2022)

5- نهركي ئاسانكاري و تهشرفاقي: ئەم نهركه بهرپرسياريتي دامهزراوهكه لهخؤ دهكريت بهرامبه بهو كومهلگايي كه تيندا كردهكات، جگه له بهرهههيناني كالا و خزمهتكوزاري و بهدههستيناني قازانج. (ان غرينوري، 2008، ص 42)

تهموري دووم/ په پوهنديه نيودهولتتبهكان له دامهزراوه حكوميهكاندا:

يهكه م/ چه م و پيناوسي په پوهنديه نيودهولتتبهكان:

په پوهنديه نيودهولتتبهكان په پوهنديه كي كونه و له پيش دروست بووني دولهت ئەم په پوهنديه هه هه بووه، بهلام بهم دوايانه وهكو زانستكي سهريهخؤ له چاو زانستهكاني تري وهكو زانستي كومهلايهتي پهيدا بوو. ولايهته په ككرتوههكاني تهامريكا لهسهرتاي سهرهلهداني ئەم زانسته له دواي جهنكي جيهاني يهكه موه بهم زانسته رازي بوو، له زانكؤكان گرنيكي پندراو و خوئندرا.

چه مكي په پوهنديه نيودهولتتبهكان چه مكيكي زور فراوانه له بهكارهينانيدا كه نهك تهنا په پوهندي نيوان وولاتان دهگريتهوه، بهلكو په پوهندي نيوان وولاتان و ريكرخاوهكانيش دهگريتهوه، وهك كلنساو، ريكرخاوه مرؤيهكان و كومبانيا فره نهتهويهكان، په پوهنديهكاني نيوان وولاتان و ريكرخاوه نيودهولتتبهكاني وهك نهتهويهككرتوههكان و يهكيتي نهو رويا. (بول ويلكينسون، 2013، ص 9)

ههنديك له شارهزاياني بواري په پوهنديه نيودهولتتبهكان دهلنن: په پوهنديه نيودهولتتبهكان بهماناي نهو هيزه سهركيهانه دين كهوا زورترين كاريگهريان هيه له سياسي دهرهوه. (غريسون كيرك و والتر شارب، راجع د. ناصيف يوسف حتبي، 1985، ص 8)

بهلام نووسهر (نيكولاس سبيكان)^{*} په پوهنديه نيودهولتتبهكاني بهم شيوه يه پيناوسي كردوه كهوا په پوهندي نيوان سهرحم تاكهكان سه به وولاتاني جياوازه و رهفتاري نيودهولتتبهكاني و كومهلايهتي خهلكه يان كومهلنيك خهلكي نامانجدارن كاريگهريان لهسهر بوون يان رهفتاري تاكهكان يان گروه يان كومهلهكاني سهريه وولاتاني تر هيه. (د. اشواق عباس، 2020، ص 2)

ئينسكلؤبيدياي سياسي پيناوسي په پوهنديه نيودهولتتبهكاني كردوه پتي وايه: بهشيكه له زانستي سياسهت كه ههموو پرهنسيپ و بنهما و ياسا و كؤنترؤلكردني

* زانايهكي سياسي تهامريكاي بووه، بهيكيك له دامهزرتنه راني قوتانجانه ي واقعي كلاسيكي دادهرت، كركي به پرؤسه ي سياسي بؤ روزههلاق نهو رويا داوه، مامؤستاي په پوهنديه نيودهولتتبهكاني بووه له په مانجهكي نيودهولتتبهكاني زانكؤ ييل. نيكولاس سبيكان - ويكيبيديا (wikipedia.org)

و زیاتر) سال بهرێزی (14.8%)، بهرزترین جوړی بروانامه بریتیه له بروانامی (بهکالور یوس) که به ناستی یهکم داده ندریت که بهرێزی (50.0%) ههروهه ناستی دووم بریتیه له بروانامی (دیلوم) که بهرێزی (20.5%) له کاتیکیدا نزمترین ناستی بروانامه بریتیه له بروانامی (سه رتهای) که بهرێزی (1.6%)

13- جوگرافیای کاری په یوه نډیه نیوده ولته تیه کان فراوانتر و جیهان تره له په یوه نډیه گشتیه کان، که زیاتر جوگرافیای لوكالی مه وداى کارکردنیه تی.

14- بهرکه وتوانی پرۆسه ی په یوه نډیه نیوده ولته تیه کان ولتان و دهسته بهرێزی نیوده ولته تین، بهلام بهرکه وتوانی په یوه نډیه گشتیه کان زیاتر دهزگا و دهسته بهرێزی نیوخوین.

15- سیاست و دیپلوماسیه و ئابووری ینکهنه ی سهره کی بزافي په یوه نډیه نیوده ولته تیه کانه، بهلام په یوه نډیه گشتیه کان واری بزافي ته سکرته، زیاتر جووچوئی تاك و کومپانیا و داموده زگانگان له سنوریکى دیارکراو دهگرینه وه.

تهوهری دووم / په یوه نډیه گشتیه کان له سهروکایه تی په رلامانی کوردستان:

خشته ی (۲) روونی دهکاته وه ناستی په یوه نډیه گشتیه کان له سهروکایه تی په رلامانی کوردستان

په کتکان	ژنډ له کتایډیم		نزام له کتایډیم		ژنډ له کتایډیم		نزام له کتایډیم	
	ژ	%	ژ	%	ژ	%	ژ	%
	Mean	S.D	Mean	S.D	Mean	S.D	Mean	S.D
په یوه نډیه گشتیه کان له دامه زراو کتکان نوانډیه تی په یوه نډیه تی باش مروت بکت له نوان دامه زراو کتکان و خاماره ی نیومول تی	4.92	18.85	22.95	42.82	13	10.66	67.05	1.06
	3.28	28.69	22.13	34.43	14	11.48	64.43	1.09
په یوه نډیه گشتیه کان له دامه زراو کتکانا کاریکه ی هه یوه لاسه ی پوښختی ناستی په یوه نډی کرین به خاماره ی نیومول تی	3	20	25	52	22	18.03	71.48	1.04
	2.46	16.39	20.49	42.82	16	13.11	63.26	1.12
هه یه کتکی په یوه نډیه گشتیه کان له دامه زراو کتکانا کاریکه ی له به مستویانی ناستیه کانی نمانه زراو کتکان	5.74	24.59	30.33	26.23	32	13.11	63.26	1.12
	20	106	117	178	85	13.32	66.56	1.08
کوی گشتی	4.10	22.13	23.98	36.48	13.32	100.00		

روونی دهکاته وه به شپوه یه کی گشتی (ناستی په یوه نډیه گشتیه کان له سهروکایه تی په رلامانی کوردستان) له (۴) پرسپار ینکدنیت: ده رده که ویت به شپوه یه کی گشتی له کوی (۴) پرسپار که رتزه ی وهلام دانوه ی بؤ بژارده ی (زور له گلیډایم) دهکاته (4.1%)، رتزه ی وهلام دانوه ی بؤ بژارده ی (له گلیډایم) دهکاته (22.13%)، ههروهه رتزه ی وهلام دانوه ی بؤ بژارده ی (نازایم) دهکاته (23.98%)، له کاتیکیدا رتزه ی وهلام دانوه ی بؤ بژارده ی (له گلیډایم) دهکاته (36.48%)، رتزه ی وهلام دانوه ی بؤ بژارده ی (زور له گلیډایم) دهکاته (13.32%) بؤ پرسپار یه کانی (ناستی په یوه نډیه گشتیه کان له سهروکایه تی په رلامانی کوردستان) له کاتیکیدا ده رده که ویت به شپوه یه کی گشتی له کوی (۴) پرسپاره که ناوه نډی ژماره ی کیشکراو (الوسط الحسابی الموزون Weight mean – بریتیه له (333%) که ده ریده خات نه خجای تم پرسپاره له لایه ن بهرتویانه وه که بهرگوزری (مقایسی لیکارت الخماسی) نه خجای دهکاته (نازایم) ههروهه که گرنگی رتزه یه که شی (Relative Important) بؤ تم پرسپاره له لایه ن بهرتویانه وه دهکاته (66.56%) گرنگی رتزه ی هه یه له لای بهرتویانه وه ههروهه لادانی بیوانه ی دهکاته (1.08).

به شی سنیهم: لایه نی مه یډانی

شیکرډنه وه فوړمی پاپرسی و خسته نه پرووی زانیاریه کانی توپزینه وه

1/ راستی جینگری فوړمی پاپرسی

خشته ی (1) راستی جینگری (مقایس کرونباخ الفا)

په های جینگری (مقایس کرونباخ الفا)	0.940
مقایس کرونباخ الفا	

نه خشته ی (1) زانیاری تایسه ت راستی جینگری (مقایس کرونباخ الفا) بؤ پرسپاره کانی تایسه ت به توپزینه وه که به شپوه یه کی گشتی، ده رده که ویت به های جینگری به شپوه یه کی گشتی به ریگه ی (مقایس کرونباخ الفا) دهکاته (0.940) که گوهره تره له به های (0.65) ده رده خات به هایه کی باش ده رده خات، نامازیه بؤ جینگری باش له پرسپاره کانا.

تهوهری یه که م: زانیاریه دیموگرافیه کان

خشته ی (۲) روونی دهکاته وه زانیاریه دیموگرافیه کان

پله به نډی	Fr _r (%)	زانیاریه دیموگرافیه کان	پله به نډی	Fr _r (%)	زانیاریه دیموگرافیه کان
دووم	35(28.7)	۲۰ – ۲۰	یکه م	86(70.5)	نیز
یکه م	61(50.0)	۲۱ – ۴۰	دووم	36(29.5)	می
سینیهم	18(14.8)	۴۱ – ۵۰	یکه م	49(40.2)	۱ – ۵
چوارم	8(6.6)	۵۱ – ۶۰	سینیهم	33(27.0)	۶ – ۱۱
چوارم	9(7.4)	دکتورا	دووم	40(32.8)	۱۲ – ۱۷
سینیهم	17(13.9)	عاسته ر	یکه م	71(58.2)	فهرمانیه ر
یکه م	61(50.0)	به کالور یوس	دووم	28(23.0)	به رتوه به ر
دووم	25(20.5)	دیلوم	سینیهم	9(7.4)	به رتوه به ر هوبه
پینجه م	8(6.6)	ناماده یی	چوارم	12(9.8)	به رتوه به ر ی
سه شهم	2(1.6)	سه رته ایی	پینجه م	2(1.6)	نیت ر
کوی گشتی	122(100.0)	کوی گشتی	کوی گشتی	122(100.0)	کوی گشتی

تیپینی // (Fr : Frequency) دووباره بوونه وه

خشته ی (۲) روونی دهکاته وه زانیاریه دیموگرافیه کان: ده رده که ویت بهرزترین ناستی رهگه ز بریتیه له رهگه ز (نیز) دهکاته رتزه ی (70.5%) له کاتیکیدا رتزه ی رهگه ز (من) دهکاته (29.5%)، به رتزه ی (40.2%) بهرتویان له نیوان (1-5) سال خزمه تیان هه یه له سهروکایه تی په رلامان که به ناستی یه کم داده ندریت، ههروهه به رتزه ی (32.8%) بهرتویان له (12 سال و زیاتر) سال خزمه تیان هه یه که به ناستی دووم داده ندریت تنه ا بهر رتزه ی (27.0%) بهرتویان له نیوان (6-11) سال خزمه تیان هه یه که به ناستی کوتای داده ندریت. بهر رتزه ی (58.2%) بهرتویان ناوینشانیان بریتیه له (فهرمانیه ر) که به ناستی یه کم داده ندریت له کاتیکیدا بهر رتزه ی (23.0%) ناوینشانیان به رتوه به ر. بهرزترین ناستی تمه ن بریتیه له تمه نی نیوان (20-30) سال که به ناستی یه کم داده ندریت که بهر رتزه ی (50.0%) ههروهه ناستی دووم له (تمه ن) بریتیه له تمه نی نیوان (31-40) سال به رتزه ی (28.7%) له کاتیکیدا نزمترین ناستی تمه ن بریتیه له تمه نی (51 سال

پرسپاره له لایښ بهرتویژانهوه که بهگویری (مقایسی لیکارت الحامسی) نهنجامی دهکاته (زورجار) هروهوا که گرنکی ریزهیهکشی (Relative Important) یو نه پرسپاره له لایښ بهرتویژانهوه دهکاته (75.9%) گرنکی ریزهیه هه به له لای بهرتویژانهوه هروهوا لادانی پیوانه بی دهکاته (1.09)

خشته (۱) روونی دمکنوه جیجیکردنی نمرکه کارگریهکان له پهوندیه کشتیهکانی له

نوع	مهرگیز	کسجار	دنیانیم	زورجار	مهمیشه	نوعه			نتیجی
						ژماره	پرتوی	پرتوی	
Result	RI	SD	Mean	3	3	3	3	3	3
نوعه عمومی زستی	79.51	1.17	3.98	51	41	13	10	7	زورجار
				41.80	33.61	10.66	8.20	5.74	
				%	%	%	%	%	
پلاستان	75.25	1.02	3.76	27	58	24	7	6	زورجار
				22.13	47.54	19.67	5.74	4.92	
				%	%	%	%	%	
ریکستن	73.28	1.08	3.66	26	52	29	7	8	زورجار
				21.31	42.62	23.77	5.74	6.56	
				%	%	%	%	%	
سهرکریه نیکرمن	71.80	1.19	3.59	28	49	22	13	10	زورجار
				22.95	40.16	18.03	10.66	8.20	
				%	%	%	%	%	
مهمیشه نیکرمن	73.44	1.17	3.67	28	56	20	6	12	زورجار
				22.95	45.90	16.39	4.92	9.84	
				%	%	%	%	%	
پهوندی نیکرمن	74.59	1.00	3.73	27	54	24	15	2	زورجار
				22.13	44.26	19.67	12.30	1.84	
				%	%	%	%	%	
پهوندی چوون	74.26	1.06	3.71	31	45	30	12	4	زورجار
				25.41	36.89	24.59	9.84	3.28	
				%	%	%	%	%	
مهمیشه گن	72.82	1.14	3.63	30	45	25	16	6	زورجار
				24.59	36.89	20.49	13.11	4.92	
				%	%	%	%	%	
رماندن	73.11	1.03	3.66	25	52	27	14	4	زورجار
				20.49	42.62	22.13	11.48	3.28	
				%	%	%	%	%	
کارگری	73.44	1.08	3.67	27	51	28	9	7	زورجار
				22.13	41.80	22.95	7.38	5.74	
				%	%	%	%	%	
پهوندی چوون	84.43	1.31	3.22	31	45	30	12	4	دنیانیم
				18.03	30.33	21.31	16.39	13.93	
				%	%	%	%	%	
کوی گشتی	73.25	1.11	3.66	322	540	266	129	83	زورجار
				23.99	40.24	19.97	9.61	6.18	
				%	%	%	%	%	

پهوندی لیکارت یو (5) بژاردی: (1.79 - 1.0); هرگیز: (1.80 - 2.59) کسجار: (2.60 - 3.39) دنیانیم: (3.40 - 4.19) زورجار: (4.20 - 5.0) همیشه

روونی دهکاته به بشیوههکی گشتی (جیجیکردنی نمرکه کارگریهکان له پهوندیه کشتیهکانی له پهوندی کورستان) له (۱۱) پرسپاره پیکدیت: دهردهکات به بشیوههکی گشتی له کوی (۱۱) پرسپاره که ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (هرگیز) دهکاته (6.18%)، ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (که بجا) دهکاته (9.61%) هروهوا ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (دنیانیم) دهکاته (19.97%)، له کاتیکدا ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (زورجار) دهکاته (40.24%)، ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (همیشه) دهکاته (23.99%) یو پرسپارهکانی (جیجیکردنی نمرکه کارگریهکان له پهوندیه کشتیهکانی له پهوندی کورستان) به بشیوههکی گشتی.

له کاتیکدا دهردهکات به بشیوههکی گشتی له کوی (۱۱) پرسپاره که ناوندی ژماره کیشکراو (الوسط الحسامی الموزون - Weight mean) بریتیه له (3.66)، که دهردهکات نهنجامی نه پرسپاره له لایښ بهرتویژانهوه که بهگویری (مقایسی لیکارت الحامسی) نهنجامی دهکاته (زورجار) هروهوا گرنکی ریزهیهکشی (Relative Important) یو نه پرسپاره له لایښ بهرتویژانهوه دهکاته (73.25%) گرنکی ریزهیه هه به له لای بهرتویژانهوه هروهوا لادانی پیوانه بی دهکاته (1.11)

تومره چوارم/ هوی ناسانکاری پهوندیه کشتیهکانی پهوندی کورستان یو کورستان

خشته (۲) روونی دمکنوه جیجیکردنی نامانجهکانی پهوندیه کشتیهکانی له سروکایهتی پهلامانی کورستان

نوع	مهرگیز	کسجار	دنیانیم	زورجار	مهمیشه	نوعه			نتیجی
						ژماره	پرتوی	پرتوی	
Result	RI	SD	Mean	3	3	3	3	3	3
باشترکردنی نهضی هریم له ناسی نپودمورتیا	83.11	1.02	4.16	57	40	16	5	4	زورجار
				46.72	32.79	13.11	4.40	3.28	
				%	%	%	%	%	
باشترکردنی نارمانش هریم له ناسی نپودمورتیا	78.72	1.12	3.84	38	49	18	11	6	زورجار
				31.15	40.16	14.75	9.02	4.92	
				%	%	%	%	%	
پروانی هاسی نپینمای نیشیانی لان هاورلانین	69.02	1.23	3.45	29	34	32	17	10	زورجار
				23.77	27.87	26.23	13.93	8.20	
				%	%	%	%	%	
پهوندی چوون و پهوندی پوهنځی	70.98	1.17	3.55	32	34	30	21	5	زورجار
				26.23	27.87	24.59	17.21	4.10	
				%	%	%	%	%	
چاکریدنی پهوندی له کول کاتی بیانی	71.50	1.20	3.58	32	38	23	21	6	زورجار
				26.87	31.67	19.17	17.50	5.00	
				%	%	%	%	%	
پهوندی چوون و پهوندی کاتی بیانی	70.66	1.28	3.53	31	44	18	17	12	زورجار
				25.41	36.07	14.75	13.93	9.84	
				%	%	%	%	%	
کوی گشتی	73.67	1.17	3.68	219	239	137	92	43	زورجار
				30.00	32.74	18.77	12.60	5.89	
				%	%	%	%	%	

روونی دهکاته به بشیوههکی گشتی (جیجیکردنی نامانجهکانی پهوندیه کشتیهکانی له پهوندی کورستان) له (۶) پرسپاره پیکدیت: دهردهکات به بشیوههکی گشتی له کوی (۶) پرسپاره که ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (هرگیز) دهکاته (5.89%)، ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (که بجا) دهکاته (12.6%) هروهوا ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (دنیانیم) دهکاته (18.77%)، له کاتیکدا ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (زورجار) دهکاته (32.74%)، ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (همیشه) دهکاته (30.0%) یو پرسپارهکانی (جیجیکردنی نامانجهکانی پهوندیه کشتیهکانی له پهوندی کورستان) به بشیوههکی گشتی.

له کاتیکدا دهردهکات به بشیوههکی گشتی له کوی (۶) پرسپاره که ناوندی ژماره کیشکراو (الوسط الحسامی الموزون - Weight mean) بریتیه له (3.68)، که دهردهکات نهنجامی نه پرسپاره له لایښ بهرتویژانهوه که بهگویری (مقایسی لیکارت الحامسی) نهنجامی دهکاته (زورجار) هروهوا که گرنکی ریزهیهکشی (Relative Important) یو نه پرسپاره له لایښ بهرتویژانهوه دهکاته (73.67%) گرنکی ریزهیه هه به له لای بهرتویژانهوه هروهوا لادانی پیوانه بی دهکاته (1.17).

خشته (۳) روونی دمکنوه نمرکهکانی پهوندی کورستان له پهوندیه کشتیهکانی سروکایهتی پهلامانی کورستان

نوع	مهرگیز	کسجار	دنیانیم	زورجار	مهمیشه	نوعه			نتیجی
						ژماره	پرتوی	پرتوی	
Result	RI	SD	Mean	3	3	3	3	3	3
نمرکهکانی پهوندی نیکرمن	83.77	0.96	4.19	57	45	7	12	1	زورجار
				45.72	36.89	5.74	9.84	0.82	
				%	%	%	%	%	
نمرکهکانی لیکارت	74.59	0.96	3.73	23	60	24	13	2	زورجار
				18.85	49.18	19.67	10.66	1.84	
				%	%	%	%	%	
نمرکهکانی فایکرون	74.59	1.19	3.73	41	34	26	15	8	زورجار
				33.61	27.87	21.31	12.30	4.92	
				%	%	%	%	%	
نمرکهکانی دوکویچوون (پهوندی چوون)	72.46	1.09	3.62	25	54	20	18	5	زورجار
				20.49	44.26	16.39	14.75	4.10	
				%	%	%	%	%	
نمرکهکانی ناسانکاری و نیشیانی	74.10	1.22	3.70	37	43	21	11	10	زورجار
				30.33	36.25	17.21	9.02	8.20	
				%	%	%	%	%	
کوی گشتی	75.90	1.09	3.80	183	236	98	89	24	زورجار
				30.00	36.89	16.07	11.31	3.93	
				%	%	%	%	%	

پهوندی لیکارت یو (5) بژاردی: (1.79 - 1.0); هرگیز: (1.80 - 2.59) کسجار: (2.60 - 3.39) دنیانیم: (3.40 - 4.19) زورجار: (4.20 - 5.0) همیشه

روونی دهکاته به بشیوههکی گشتی (نمرکهکانی پهوندیه کشتیهکانی له پهوندی کورستان) له (۵) پرسپاره پیکدیت: دهردهکات به بشیوههکی گشتی له کوی (۵) پرسپاره که ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (هرگیز) دهکاته (3.93%)، ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (که بجا) دهکاته (11.31%) هروهوا ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (دنیانیم) دهکاته (16.07%)، له کاتیکدا ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (زورجار) دهکاته (38.69%)، ریزه و هلام دانهوهی یو بژاردی (همیشه) دهکاته (30.0%) یو پرسپارهکانی (نمرکهکانی پهوندیه کشتیهکانی له پهوندی کورستان) به بشیوههکی گشتی.

له کاتیکدا دهردهکات به بشیوههکی گشتی له کوی (۵) پرسپاره که ناوندی ژماره کیشکراو (الوسط الحسامی الموزون - Weight mean) بریتیه له (3.8)، که دهردهکات نهنجامی نه

لهگه لیدانیم) دهکاته (4.1%)، ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (لهگه لیدانیم) دهکاته (15.6%) ههروهه ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (نازام) دهکاته (19.7%) له کاتیکدا ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (لهگه لیدانیم) دهکاته (48.4%)، ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (زور لهگه لیدانیم) دهکاته (12.3%) بؤ پرسپاری (بهشی په یوهندییه گشتیهکان تانویهتی په یوهندییه کی پتهو دروست بکات لهگه ل وولاتانی تردا).

له کاتیکدا ناوهندی ژماردی کیشکراو (الوسط الحسابي الموزون - Weight mean) بریتیه له (3.49) که دریده خات نهجایم نهم پرسپاره له لایین بهرتوژانهوه که بهگوزری (مقایسی لیکارت الحامسی) نهجایم دهکاته (لهگه لیدانیم) ههروهه که گرنگی ریژدییه کهشی (Relative Important) بؤ نهم پرسپاره له لایین بهرتوژانهوه دهکاته (69.8%) گرنگی ریژدی ههیه له لای بهرتوژانهوه ههروهه لادانی بیوانهی دهکاته (1.03).

خشته (9) روونی دهکاتهوه بهشی په یوهندییه گشتیهکان گرنگی به کام جوری جهامور دعات لهسهر ناستی تیودهولتی له نهجامدانی کارهکانیدا

ریژیهندی	%	نوباره یونهوهکان	یرکه
یکم	30.3	37	حکومهتکافی ولاتان
سییم	19.7	24	گه لانی ولاتان
دووم	27.9	34	کونسولخانه و بالیوز خانه
پینجهم	4.9	6	ریکخراوی ههرینی
پینجهم	4.9	6	ریکخراوه تیودهولتیهکان
چارهم	12.3	15	ههویوان
	100.0	122	کوی گشتی

خشته (9) روونی دهکاتهوه بهشی په یوهندییه گشتیهکان گرنگی به کام جوری جهامور دعات لهسهر ناستی تیودهولتی له نهجامدانی کارهکانیدا: به ریژدی (30.3%) بهشی په یوهندییه گشتیهکان گرنگی به (حکومهتکافی ولاتان) لهسهر ناستی تیودهولتی له نهجامدانی کارهکانیدا که به ناستی بهکم دادندرت، ههروهه به ریژدی (27.9%) بهشی په یوهندییه گشتیهکان گرنگی به (کونسولخانه و بالیوز خانه) لهسهر ناستی تیودهولتی له نهجامدانی کارهکانیدا که به ناستی دووم دادندرت، له کاتیکدا تنها به ریژدی (9.8%) بهشی په یوهندییه گشتیهکان گرنگی به (ریکخراوی ههرینی - ریکخراوه تیودهولتیهکان) لهسهر ناستی تیودهولتی دعات له نهجامدانی کارهکانیدا.

تومری چوارهم: په یوهندی و رولی په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان

گرپانهی بهکم: په یوهندی نیوان په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان

خشته (10) روونی دهکاتهوه په یوهندی نیوان په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان

گوراهمکان	په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی	
	په یوهندی (الاتیاط)	P-ناستی بهکماری (النباتة الاحصائية) value
په یوهندییه گشتیهکان	0.754	0.000
		0.05 >

H₀: په یوهندی تامازینی ناماری نیه له نیوان په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان

H₁: په یوهندی تامازینی ناماری ههیه له نیوان په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان

خشته (10) روونی دهکاتهوه په یوهندی نیوان په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان: دردهکوتی په یوهندییه کی ناماری بهلگه داره ههیه له نیوان (په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان) که بههاکدی دهکات (0.754) که نهمش نهمه دهگه بهیت که په یوهندییه کی ناماری راستهوانهی لاوازیان ههیه له نیوان (په یوهندییه گشتیهکان له گرنگی پیدانی په یوهندییه تیودهولتیهکان به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان) له بههاکافی په یوهندی له خشته (10) تامازمهکراوه. ههروهه

خشته (M) روونی دهکاتهوه هوی ناسانکاری په یوهندییه گشتیهکانی سره وکایهتی بؤ گرنگی پیدانی په یوهندییه کی تیودهولتی به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان

یرکه	زور لهگه لیدانیم				
	1	2	3	4	5
پیشکارتی ناسانکاری و سوسال سببا	68	38	9	9	2
کوردکاری سببا	54.10	20.51	7.58	7.38	1.64
کوردکاری سببا	22.98	90.82	13.93	10.68	1.64
کوردکاری سببا	40	35	25	17	5
کوردکاری سببا	32.79	28.69	20.49	13.93	4.10
کوردکاری سببا	18	94	14	25	8
کوردکاری سببا	14.75	44.28	11.48	22.95	8.99
کوردکاری سببا	23	48	24	15	9
کوردکاری سببا	18.89	39.34	19.67	14.75	7.38
کوردکاری سببا	24	90	19	21	8
کوردکاری سببا	19.67	40.98	15.57	17.21	8.99
کوردکاری سببا	32	45	22	14	9
کوردکاری سببا	28.23	35.89	18.03	11.48	7.38
کوردکاری سببا	30	91	16	15	12
کوردکاری سببا	24.59	41.88	13.11	10.68	3.84
کوردکاری سببا	33	49	17	13	10
کوردکاری سببا	27.05	40.18	13.93	10.68	8.20
کوردکاری سببا	38	41	15	16	12
کوردکاری سببا	31.15	33.81	12.30	13.11	3.84
کوردکاری سببا	332	471	175	162	77
کوردکاری سببا	27.21	36.81	14.59	13.28	6.31

روونی دهکاتهوه بهشیوهکی گشتی (هوی ناسانکاری په یوهندییه گشتیهکانی سره وکایهتی بؤ گرنگی پیدانی په یوهندییه کی تیودهولتی به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان) له (10) پرسپار پینکیت: دردهکوتی بهشیوهکی گشتی له کوی (10) پرسپاره که ریژدی وهلام دانوهوی بهرتوژان بؤ بژاردی (زور لهگه لیدانیم) دهکاته (6.31%)، ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (لهگه لیدانیم) دهکاته (13.28%) ههروهه ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (نازام) دهکاته (14.59%) له کاتیکدا ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (لهگه لیدانیم) دهکاته (38.61%)، ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (زور لهگه لیدانیم) دهکاته (27.21%) بؤ پرسپارهکانی (هوی ناسانکاری په یوهندییه گشتیهکانی سره وکایهتی بؤ گرنگی پیدانی په یوهندییه کی تیودهولتی به جهاموری تیودهولتی له سره وکایهتی په لاهمانی کوردستان) بهشیوهکی گشتی.

له کاتیکدا دردهکوتی بهشیوهکی گشتی له کوی (10) پرسپاره که ناوهندی ژماردی کیشکراو (الوسط الحسابي الموزون - Weight mean) بریتیه له (3.67) که دریده خات نهجایم نهم پرسپاره له لایین بهرتوژانهوه که بهگوزری (مقایسی لیکارت الحامسی) نهجایم دهکاته (لهگه لیدانیم) ههروهه که گرنگی ریژدییه کهشی (Relative Important) بؤ نهم پرسپاره له لایین بهرتوژانهوه دهکاته (73.43%) گرنگی ریژدی ههیه له لای بهرتوژانهوه ههروهه لادانی بیوانهی دهکاته (1.16).

خشته (8) روونی دهکاتهوه بهشی په یوهندییه گشتیهکان تانویهتی په یوهندییه کی پتهو دروست بکات لهگه ل وولاتانی تردا

خشته (8) روونی دهکاتهوه بهشی په یوهندییه گشتیهکان تانویهتی په یوهندییه کی پتهو دروست بکات لهگه ل وولاتانی تردا

یرکه	زور لهگه لیدانیم	ناتزم	لهگه لیدانیم	زور لهگه لیدانیم	کوی گشتی
نوباره یونهوهکان	5	24	59	19	122
%	4.1	19.7	48.4	15.6	100.0
ریژیهندی	5	2	1	3	5-1
نامرازه ناماریهکان	نامونده ژماره (Mean)	لاتانی بیوانهی (S.D)	گرنگی ریژدی (RI)	نتیج (Result)	لهگه لیدانیم
	3.49	1.03	69.8		

خشته (8) سرهوه روونی دهکاتهوه (بهشی په یوهندییه گشتیهکان تانویهتی په یوهندییه کی پتهو دروست بکات لهگه ل وولاتانی تردا) : دردهکوتی بهشیوهکی گشتی له کوی (10) پرسپاره که ریژدی وهلام دانوهوی بؤ بژاردی (زور

- 3- بهشی په یو نډیه کشتیبه کان توانیو په یو نډیه کی پته و دروست بکات له گڼ ولاتانی تر دا له کوی 122 کس به 59 کس به وه لامي له گڼ لیدام وه لامي داونه وه.
- 4- له توپزینه وه که دا دهرکه وتوو ه وکاری پلشکه وتی ته کنه لوژیای په یو نډیه کی کړن و سوشیال میدیا بۆته هوی ئاسانکاری په یو نډیه کشتیبه کان سر و کایه تی بؤ گرینگی پیدانی په یو نډیه کی نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی.
- 5- بهرتویزان به ریژی (40.24%) بیان وایه ئهرکه کارگریبه کان له په یو نډیه کشتیبه کان له سر و کایه تی په راهمانی کوردستاندا جیبه جیده کړت.
- 6- له توپزینه وه که دا دهرکه وتوو ئانجی باشتر کړدی وینای ههریم له ئاسی نیوده ولتی به په یو نډیه کی یه کم دیت له جیبه جی کړدی ئانجی که په یو نډیه کشتیبه کان له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان.

لیستی سرچاوه کان

په کم/ کتیب به زمانی عهری:

- 1- بشیر العلاق (2010)، العلاقات العامة الدولية، دار اليازوري العلمية للنشر والتوزيع، عمان.
- 10- زینة محمود أحمد (2016)، العلاقات العامة والمزايا التنافسية في المصارف، دار غیداء، عمان.
- 11- زیاد محمد الشerman و عبدالغفور عبدالسلام (2001)، مبادئ العلاقات العامة، دار صفاء للنشر والتوزيع، عمان.
- 12- د. أسامة كامل و د. محمد الصيرفي (2006)، الإدارة العلاقات العامة، مؤسسة لورد العالمية للشؤون الجامعية، البحرين.
- 13- زیاد محمد الشerman و عبدالغفور عبدالسلام (2001)، مبادئ العلاقات العامة، دار صفاء للنشر والتوزيع، عمان.
- 14- علي عودي نعمة الجبوري (2016)، ادارة استراتيجية العلاقات العامة المفاهيم- المراسلات- التخطيط، دار صفاء للنشر والتوزيع، عمان.
- 15- عبدالرزاق الدليمي (2018)، العلاقات العامة في المؤسسات والشركات مختلفة، الابتكار للنشر والتوزيع، عمان.
- 16- ان غرينورى (2008)، ادارة حملات العلاقات العامة وتخطيطها، ترجمة: اديب خضور، الاكاديمية السورية الدولية للتدريب والتطوير، سوريا.
- 17- بول ويلكينسون، العلاقات الدولية مقدمة قصيرة جدا، ت: لبنه عماد تركي، مؤسسة هنداوي للتعليم والثقافة، مدينة النصر، 2013.
- 18- شدوان علي شيبه، العلاقات العامة بين النظرية والتطبيق، دار المعرفة الجامعية، الاسكندرية، 2016.
- 19- غيريسون كيرك و والتر شارب، راجع د. ناصيف يوسف حنتي: النظرية في العلاقات الدولية، دار الكتاب العربي، بيروت، 1985.
- 20- د. أشواق عباس، العلاقات العامة الدولية، من منشورات الجامعة الافتراضية، جمهورية العربية السورية، 2020.
- 21- علي همشري، الادارة الحديثة للمكتبات ومراكز المعلومات، مؤسسة الرؤى، عمان، 2001.
- 22- محمد عبدة حافظ، العلاقات العامة، دار الفجر للنشر والتوزيع، القاهرة، 2009.
- 23- رجي مصطفى عليان و د. عدنان محمد الطوباسي، الاتصال والعلاقات العامة، دار صفاء للنشر والتوزيع، عمان، 2005.

په یو نډیه کی به لگه داره له بهر نه وهی (ئاسی به لگه داری -P-value) چوکتره له بهای (0.05)، که واته قبولی گرمانه ی (H1) ده کین و رهزی گرمانه ی (H0) ده کین.

خشتی (11) روونی دمکنه بهای په یو نډیه کورلوکان (قیمه معامل الارتباط)

بهای په یو نډی	بهای په یو نډی	نجانمی په یو نډی	نجانمی په یو نډی
0.1 بؤ 0.49	0.1 بؤ 0.49	په یو نډیه کی	په یو نډیه کی پیچه وانه ی
0.5 بؤ 1.0	0.5 بؤ 1.0	راسته وانه ی لاوازه	په یو نډیه کی پیچه وانه ی
		راسته وانه ی بهیزه	بهیزه

رؤی په یو نډیه کشتیبه کان له گرینگی پیدانی په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان

گرمانه ی دووم: رؤی په یو نډیه کشتیبه کان له گرینگی پیدانی په یو نډیه

نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان

خشتی (12) روونی دمکنه رؤی په یو نډیه کشتیبه کان له گرینگی پیدانی په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان

Model	Model B	T (اختبار) T-test	ناسی به لگه داری (Sig.)	معامل التحفظ	درجه الحریه	بهای تکیه کړنموری ف.
جیکور (ناپ)	1.106	5.38	0.000	R ²	D.F	F
په یو نډیه کشتیبه کان	0.693	1256	0.000		120	157.742
						Sig. (ناپ)

په یو نډیه کشتیبه کان رؤی به له گرینگی پیدانی په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان

H0 په یو نډیه کشتیبه کان رؤی به له گرینگی پیدانی په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان

H1 : په یو نډیه کشتیبه کان رؤی هه به له گرینگی پیدانی په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان

خشتی (12) روونی کارگری میدیای ئیلیکترونی له سر ئاسایشی کومه لگا له هرنی کوردستان له ریکه ی مودلی (Regression Model)، به کوپره بهای تأقیر کړنه وه ی مودلی (ANOVA Table -F-Test): روونی ده کته وه ئهم داتابه گونجاوه بؤ مودلی (Regression Model) چونکه ئاسی به لگه داری (Sig.) چوکتره له ئاسی به لگه داری (مستوی المعنوي) ی (0.05).

به کوپره تأقیر کړنه وه ی تأقیر کړنه وه ی (بؤ په یو نډیه کشتیبه کان) ده کته (12.56) هره وه بهای ئاسی به لگه داری (0.000) دهرده کویت (په یو نډیه کشتیبه کان) رؤی هه به له رهنگدانه وه ی له سر (په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان) له بهر نه وهی ئاسی به لگه داری (Sig.) چوکتره له (0.05)، که واته قبولی گرمانه ی (H1) ده کین و رهزی گرمانه ی (H0) ده کین.

هره وه به کوپره بهای (معامل التحفظ R2) که ده کته (0.568) واته به ریژه ی (56.8%) ئاسی (په یو نډیه کشتیبه کان) رؤی هه به له له سر (په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان) رهنگ دده دانه وه، به وانه ی کی تر (په یو نډیه کشتیبه کان) به ریژه ی (56.8%) رؤی هه به له له سر (په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان)

دهر نه نجانمکان

له م توپزینه وه به دا توپزهر بهم دهر نه نجانمانه ی خواره وه گه پشستوه:

- 1- په یو نډیه کشتیبه کان رؤی هه به له گرینگی پیدانی په یو نډیه نیوده ولتی به جه ماوهری نیوده ولتی له سر و کایه تی په راهمانی کوردستان.
- 2- به ریژه ی (30.3%) بهشی په یو نډیه کشتیبه کان گرینگی به (حکومه ته کانی ولاتان) دده له سر ئاسی نیوده ولتی له نه نجانمادانی کاره کانی که به ئاسی یه کم دده ندرت.

College of technology Erbil, Erbil polytechnic University
Azad.mahmood@epu.edu.iq

Abstract:

This research entitled (The Role of Public Relations in the Importance of International Relations in the Presidency of the Kurdistan Parliament) is related to the role that public relations plays in The Presidency of the Kurdistan Parliament is open to the international community, because the public relations environment in the Kurdistan Region has undergone major changes in all areas Therefore, the researcher in this study presents this role scientifically. This study is descriptive, to obtain detailed data and information using the survey method. The research community includes the employees of the Presidency of the Kurdistan Parliament man and committees, media, protocol, and research center) which numbers (122) employees of both male and female, the most important of which The researcher concluded that public relations has a role in giving importance to international relations to the international public, and the public relations department has been able to establish strong relations with other countries.

24- عبدالرزاق محمد الدليمي، العلاقات العامة والعولمة، دار جرير للنشر، عمان، 2005.

25- محمد عبدالفتاح الصيرفي، د. أسامة كامل، مبادئ التنظيم والادارة، دار المناهج للنشر والتوزيع، عمان، 2006.

26- عبدالرزاق الشبخلي، فخري جاسم سلمن، فضيلة صادق زلزلة، العلاقات العامة، وزارة التعليم العالي والبحث العلمي، بغداد، 1980.

27- علي جبار الشمري، الأساليب العلمية في ممارسة العلاقات العامة، العربي للنشر والتوزيع، القاهرة، 2011.

28- كرم الشلبي (1994)، معجم مصطلحات الاعلامية، انجليزية- عربي، لا دار نشر.

دوره / نامى ماستر به زمانى عهروى:

1- عمر حسن فهدى سعيد الحيدري (2006)، العلاقات العامة ودورها في تطوير العلاقات الدولية، دراسة مسحية، رسالة ماجستير غير منشورة، جامعة بغداد، كلية الاعلام، قسم الاعلام والعلاقات العامة.

2- باسل هليل خضر (2014)، أثر الشمول في مفهوم القوة على العلاقات الدولية، رسالة ماجستير منشورة، جامعة الأزهر، غزة، كلية الدراسات العليا.

3- كوش مراد (2007)، العلاقات العامة وادارة الازمة دراسة تجربة شركة خطوط الجوية الجزائرية كنموذج، مذكرة مقدمة لنيل شهادة الماجستير في علوم الاعلام والاتصال.

4- الحاج الفضل الطاهر (2014)، دور العلاقات العامة في تحسين صورة السودان لدى العالم الخارجي، بحث مقدم لنيل درجة دكتوراه في علم الاتصال، قسم العلاقات العامة والاعلان.

سنيهم / كوفار به زمانى عهروى:

1- سبى كوكزة (2022)، ماهي وظائف العلاقات العامة في المؤسسات العامة، 4 نوفمبر، تم الاسترداد من: <https://e3arabi.com>

2- محمد عبدالكريم يوسف (2022)، العلاقات العامة في الاقتصاد والدبلوماسية، الصدى، 17 اذار .

The Role of public Relations in the Importance of International Relations in the Presidency of Kurdistan Parliament

(Research extracted from the 'PhD thesis)

Phd student. Awaz Hassan Ismail

Department of media, college of art, Salahaddin University, Erbil, Kurdistan Region, Iraq

Awaz.dizaye@epu.edu.iq

1- Asst. Prof. Dr. Lana Sabir Saeed

Department of Public Relation, college of humanities, Slemene University, Slemene, Kurdistan Region, Iraq

Lana.mohammed@unvisul.edu.iq

2- Asst. Prof. Dr. Azad Ahmad Mahmood